

รายงานผลการวิจัย

สภาพการมีงานทำและการว่างงานในชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้¹

อาหวัง ล่าญัย²

อัปดุลรอซิด เจมะมะ³

กุลสุมา ล่าญัย⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องสภาพการมีงานทำและการว่างงานในชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการมีงานทำ สภาพการว่างงาน สาเหตุการว่างงาน ปัญหาที่เกิดจากการว่างงานและความคิดเห็นเกี่ยวกับงานอาชีพของประชาชนในชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชากรเป็นตัวแทนครัวเรือนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 ราย ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบผสม รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่าลักษณะทั่วไปของประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนเกษตรกรรม การมีงานทำอยู่ในอัตราต่ำเนื่องจากขาดปัจจัยการผลิต กิจกรรมทางเศรษฐกิจบางอย่างไม่เหมาะสมกับชาวมุสลิม แรงงานบางส่วนขาดทักษะการทำงาน นอกจากนี้มีการทำงานในลักษณะชั่วคราว การว่างงานแอบแฝงและการว่างงานตามฤดูกาลในภาคเกษตรกรรม ขณะเดียวกันแรงงานนอกภาคการเกษตรมีการทำงานต่ำกว่าระดับ โดยจะทำงานในลักษณะไม่แน่นอน แรงงานภาคเกษตรกรรมส่วนหนึ่งเคยเปลี่ยนงานเพราะรายได้ต่ำ ส่วนแรงงานภาคบริการและภาคอุตสาหกรรมเคยเปลี่ยนงานเพราะสวัสดิการไม่ดี ไม่สะดวกในการปฏิบัติศาสนกิจ

แรงงานที่ทำงานนอกชุมชนและต่างประเทศส่วนใหญ่ทำงานภาคบริการและภาคอุตสาหกรรม สาเหตุที่ต้องทำงานนอกชุมชนเพราะในชุมชนไม่มีงาน ขาดปัจจัยการผลิต งานในภาคบริการส่วนใหญ่เป็นงาน

¹ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2537

²ศษ.ม. (ประชากรศึกษา) ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

³M.A. (Islamic Studies) ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

⁴ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชั่วคราวใช้ทักษะฝีมือต่ำ ส่วนอาชีพที่ใช้ทักษะสูงมีการสร้างงานไม่มากในพื้นที่ ขณะทำงานในภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นกรรมกรในโรงงานอุตสาหกรรมประมง ส่วนอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอื่น ๆ ขยายตัวต่ำ แรงงานที่ออกทำงานนอกชุมชนหรือต่างประเทศได้รับรายได้ต่ำและสวัสดิการไม่ดี

อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 4.62 เพราะอาชีพที่ขยายตัวสูงเป็นอาชีพที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวมุสลิม ส่วนอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวมุสลิมตลาดแรงงานหดตัว การว่างงานสูงในชุมชนประมง ในกลุ่มสตรีโสด หย่าร้างหรือหม้าย และในกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อย่างไรก็ตามภาวะการว่างงานเมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ ก็พบว่าไม่แตกต่างกัน

สาเหตุที่ผู้ว่างงานไม่ทำงานในชุมชนเพราะขาดปัจจัยการผลิต งานให้รายได้ต่ำ คณงานขาดทักษะ แหล่งงานไม่ต้องการ หากผู้รับรองเข้าทำงานไม่ได้ ไม่สะดวกในการเดินทาง การหางานทำผู้ที่ว่างงานจะหาเองหรือให้ญาติหรือเพื่อนหาให้ ปัญหาที่เกิดจากการกระทำของผู้ที่ว่างงาน ผู้ว่างงานส่วนใหญ่อยู่ว่าง ๆ ประกอบกับขาดความรู้ด้านศาสนาที่สั่งสอนให้มุสลิมทุกคนทำงานเพื่อหารายได้เลี้ยงชีวิตจึงเกิดการชักจูงกันเสพยาเสพติด การลักขโมย และอาชญากรรมตามมา

ประชาชนส่วนใหญ่รู้วัตถุประสงค์ของการทำงานว่า "การทำงานเป็นการปฏิบัติศาสนกิจอย่างหนึ่ง" การเลือกอาชีพจึงไม่ได้ใช้เกณฑ์รายได้อย่างเดียวแต่จะใช้เกณฑ์ศานาอนุมัติและความสะดวกในการปฏิบัติศาสนกิจด้วย ประชาชนจึงไม่ยอมรับอาชีพบริการหลาย ๆ อาชีพที่มีรายได้สูง เช่น นักร้อง นักแสดง พนักงานสถานเริงรมย์ พนักงานห้องอาหาร ลูกเรือประมง ช่างเสริมสวย พนักงานสถาบันการเงิน เพราะเป็นอาชีพที่ขัดกับหลักการศาสนาและไม่สะดวกต่อการปฏิบัติศาสนกิจ สาเหตุดังกล่าวทำให้อัตราการว่างงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ เพราะผู้ที่ว่างงานนอกจากจะใช้เกณฑ์รายได้แล้วยังใช้เกณฑ์ศานาอนุมัติและความสะดวกต่อการปฏิบัติศาสนกิจด้วย

คำสำคัญ : ชุมชนมุสลิม จังหวัดชายแดนภาคใต้ แรงงาน การมีงานทำ การว่างงาน

Employment and Unemployment Situations in Muslim Communities of Southern Border Provinces¹

Awang Lanui²

Abduracheed Chema³

Kusuma Lanui⁴

Abstract

The purposes of this research were to study the situations of the employment and the unemployment of people in Muslim communities in Southern border provinces, the problems of unemployment and Muslims' opinions toward unemployment.

The subjects under the study were 500 respondents from Muslim households sampled by using mixed sampling. The data were collected by using interview forms invented by the researchers, and were analyzed by percentage, ANOVA and content analysis.

The findings of the research were concluded as follows. Most households were agricultural ones. The employment rate was at low level. Some economic activities were not appropriate to Muslims. Some workers were unskilled as they come from the agricultural sector. Consequently, there were disguised unemployment and seasonal unemployment.

As there was an oversupply of labor, the entrepreneurs in the non-agricultural sector could choose to employ the labor who accepted lower wages. This caused problems such as underemployment and temporary employment. Some workers in the agricultural sector would like to change their employment status due to low income but some workers in the service sector and the industrial sector would change their employment due to low benefits and

¹ Grant : The Office of the National Research Council of Thailand

² M.Ed. (Population Education); Department of Social Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University

³ M.A. (Islamic Studies) ; Department of Islamic Studies, College of Islamic Studies, Prince of Songkla University

⁴ M.A. (Teaching English); Asst.Prof., Demonstration School, Faculty of Education, Prince of Songkla University

inconvenience in religious practices. Without factors of production, most workers outside the communities or in foreign countries temporarily work in the service sector and the industrial sector which required few skills and as a result they received low incomes and low benefits.

The unemployment rate was 4.62 percent because the expansion of employment was not relevant to Muslims' way of life, while the employment relevant to Muslims' way of life was decreasing. Most unemployment occurred in fishery communities and was also found among females who were single, divorced or widows. Unemployment was also found among those under 25 years old. However, there was no significant difference among variables.

The reasons why unemployed persons did not work in their communities were the lack of production factors, low income, lack of skills required by the jobs, lack of guarantors and inconvenience in travelling. The subjects either find employment themselves or their relatives helped. Problems on part of the unemployed persons were their idleness, drug addiction, thefts and crimes.

According to their general opinions toward the purposes of employment, most subjects considered working a religious act. Therefore, they did not choose their occupations by the incomes or wages but choosing the ones permitted by their religion and convenient for religious practice. Some service occupations therefore were not accepted despite high income such as singing, acting or some employments in entertainment places or restaurants, work for fishery crews, beauticians, or work in financial institutes or banks. As a result, unemployment occurred more in this region than in others.

Key Words : Muslim communities, southern border provinces, labor, employment, unemployment

รายงานผลการวิจัย

สภาพการมีงานทำและการว่างงานในชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้

อาหวัง ล่าญญ์
อับดุลรอซิด เจมะมะ
กุสุมา ล่าญญ์

ความสำคัญและภูมิหลังของการวิจัย

การประกอบอาชีพเกษตรกรรมในปัจจุบันมีข้อจำกัดด้านพื้นที่การเกษตรมากขึ้น ประกอบกับการพัฒนาการเกษตรก็มีการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรแทนแรงงาน (ณรงค์ชัย อัครเศรณี, 2526 : 3) ในขณะที่ประชากรวัยแรงงานในภาคเกษตรกรรมมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี แรงงานส่วนหนึ่งจึงต้องออกไปอยู่นอกภาคเกษตรกรรม แต่นอกภาคเกษตรกรรมก็กระจุกตัวอยู่ในเขตเมืองใหญ่และเป็นภาคเศรษฐกิจที่เน้นการใช้ทุนมากกว่าแรงงาน จากสภาพดังกล่าวจึงทำให้เกิดการว่างงานตามฤดูกาลและการทำงานต่ำกว่าระดับเกิดขึ้นกับภาคเกษตรกรรม ส่วนนอกภาคเกษตรกรรมก็เกิดการว่างงานในลักษณะมีงานทำไม่เต็มที่

ปัญหาการว่างงานทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและเป็นปัญหาต่อการพัฒนาด้านอื่น ๆ ของสังคมด้วย อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหการว่างงานในแต่ละภูมิภาคต้องคำนึงถึงวิธีการและเป้าหมายที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของพื้นที่ด้วย โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีลักษณะทางเศรษฐกิจ

สังคม วัฒนธรรม แตกต่างจากพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของประเทศ

จังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูลเป็นพื้นที่ที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่มาก ประชากรร้อยละ 73.60 ของพื้นที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม แต่ผลผลิตที่ได้จากภาคเกษตรกรรมมีมูลค่าเพียงร้อยละ 38.41 ของผลผลิตทั้งหมดในพื้นที่ เพราะเกษตรกรทำการผลิตได้ไม่เต็มที่ มีการว่างงานแอบแฝง คราวเรือนมีพื้นที่ทำเกษตรกรรมเพียง 12 ไร่ ซึ่งต่ำกว่าพื้นที่เกษตรกรรมต่อครัวเรือนในระดับประเทศ ฐานการผลิตแคบ มีเพียงยางพารา ข้าว การประมง ผลผลิตส่วนใหญ่จำหน่ายในรูปวัตถุดิบ (กองแผนงานและโครงการ, 2528 : 2-4) จึงได้รับราคาต่ำ รายได้ไม่มีเสถียรภาพ

การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ต่ำ แรงงานส่วนเกินจากภาคเกษตรกรรมจึงไม่สามารถหางานทำจากพื้นที่บริเวณนี้ได้หรือมีตำแหน่งงานว่างบางประเภท แต่ประชาชนทำงานเหล่านั้นไม่ได้เพราะขาดทักษะหรือสภาพของงานไม่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของชาวมุสลิม แรงงานบางส่วนจึงไปทำงานในประเทศมาเลเซียซึ่งได้รับรายได้สูงกว่าและสามารถ

ทำงานอยู่ในบรรยากาศมุสลิมได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีปัญหาด้านการจ้างงานและการว่างงาน การแก้ปัญหาจะต้องใช้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน ดังนั้น การวิจัยเรื่องนี้ จึงมีความจำเป็นเพื่อใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างงานที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจ้างงานในชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาสภาพการว่างงานในชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับงานอาชีพที่มีอยู่ในชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ มีวิธีการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากรในการวิจัยคือตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมุสลิมและเป็นบุคคลที่อยู่ในวัยแรงงาน โดยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบผสมจำนวน 500 ตัวอย่าง การสุ่มกลุ่มตัวอย่างของแต่ละจังหวัดทำการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยสุ่มจังหวัดละ 5 อำเภอ ระดับอำเภอสุ่มอำเภอละ 2 ตำบล ระดับตำบลสุ่มตำบลละ 2 หมู่บ้าน และแต่ละหมู่บ้านสุ่ม

แบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) หมู่บ้านละ 5 ตัวอย่าง

2. การรวบรวมข้อมูล การรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคม - มิถุนายน พ.ศ. 2537 เพราะเป็นช่วงเวลาที่จะให้ภาพการจ้างงานและการว่างงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ชัดเจนที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างงาน การว่างงานและความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพใช้ค่าสถิติร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการว่างงานใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์ โดยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไป ความคิดเห็นเกี่ยวกับงานอาชีพใช้หน่วยการวิเคราะห์เป็นครัวเรือนซึ่งมีตัวอย่างทั้งหมด 500 ตัวอย่าง ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างงานและการว่างงานใช้หน่วยการวิเคราะห์เป็นบุคคล โดยนับจากบุคคลที่เป็นกำลังแรงงานในแต่ละครัวเรือนซึ่งมีทั้งหมด 1,300 คน

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไป ครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนเกษตรกรรมและประมง ตั้งอยู่ในชุมชนขนาดใหญ่ในเขตชนบทซึ่งอยู่ห่างจากเมือง 5-10 ก.ม. แต่สามารถเดินทางได้ทุกวันตลอดเวลาเพราะมีถนนและใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะ ขนาดของครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนขนาดกลาง มีสมาชิก

จำนวน 4 - 6 คน โดยมีสมาชิกอายุต่ำกว่า 13 ปี จำนวน 1 - 2 คน และสมาชิกอายุระหว่าง 13 - 60 ปี จำนวน 3 - 4 คน ซึ่งสมาชิกอายุ 13 - 60 ปี กำลังเรียนหนังสือ 1 - 2 คน มีงานทำ 1 - 2 คน ครึ่งเรือนส่วนใหญ่ไม่มีสมาชิกที่มีอายุมากกว่า 60 ปี

2. สภาพการมีงานทำ การมีงานทำในชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ อัตราส่วนแรงงานในภาคการเกษตรอยู่ในอัตราต่ำ ซึ่งเกิดจากการขาดปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะที่ดินที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรมถูกนำไปใช้ในกิจการอื่น ขณะเดียวกันการขยายหรือบุกเบิกพื้นที่ใหม่ก็ทำไม่ได้เพราะเป็นที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์และเป็นพื้นที่สงวน แรงงานส่วนเกินจากภาคการเกษตรเข้าทำงานในภาคบริการและภาคอุตสาหกรรมได้เพียงบางส่วนเพราะงานบางอย่างที่มีอยู่ในพื้นที่ขัดกับหลักศาสนาและไม่สะดวกต่อการปฏิบัติศาสนกิจ รวมทั้งการขาดทักษะการทำงานของแรงงาน อย่างไรก็ตามในภาคบริการก็มีอัตราส่วนแรงงานสูงกว่าภาคอุตสาหกรรม (ดังตารางที่ 1) แต่ส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ ผู้ประกอบการจึง

สามารถจ้างแรงงานได้มากเกินความจำเป็นเพราะแรงงานยอมรับค่าจ้างต่ำ จนก่อให้เกิดการว่างงานแบบแฝงในภาคบริการ

การลดลงของแรงงานในภาคเกษตรกรรมจะเกิดผลดีแก่เกษตรกรเพราะจะทำให้ได้รับค่าตอบแทนสูงขึ้น เนื่องจากการว่างงานแบบแฝงลดลง แต่ผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจก็คือปัญหาการว่างงานในอนาคต เมื่องานในภาคบริการในพื้นที่ชะลอตัวลง ผู้ประกอบการก็จะลดต้นทุนโดยการลดการจ้างแรงงานที่มีทักษะฝีมือต่ำและเมื่อผู้ประกอบการสะสมทุนได้มากก็จะนำเครื่องจักรมาใช้ในการผลิต ดังนั้นการสร้างงานในพื้นที่เพื่อรองรับแรงงานควรให้ความสำคัญกับทุกภาคการผลิต โดยภาคเกษตรกรรมจะต้องจัดหาปัจจัยการผลิต อาชีพเสริมและตลาดรับซื้อผลผลิต ส่วนภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการจะต้องมีการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน การส่งเสริมการประกอบการ การจัดหาสาธารณูปโภคและการขยายฐานอุตสาหกรรม โดยส่งเสริมกิจการที่เหมาะสมกับพื้นที่และสอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามด้วย

ตาราง 1 จำนวน ร้อยละของสมาชิกที่มีงานทำจำแนกตามกลุ่มอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน (N = 1,240)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน		
เกษตรกรรม	690	55.65
อุตสาหกรรม	67	5.40
บริการ	483	38.95
รวม	1,240	100.00

ด้านการมีงานทำ แรงงานส่วนหนึ่งทำงานต่ำกว่าระดับหรือมีการว่างงานแอบแฝงและการว่างงานตามฤดูกาลอยู่ ดังตารางที่ 2 โดยแรงงานภาคเกษตรกรรมจะทำงานในลักษณะชั่วคราว ส่วนภาคบริการและภาคอุตสาหกรรมจะทำงานในลักษณะไม่

แน่นอนจึงไม่มีอำนาจต่อรองเรื่องค่าจ้างกับนายจ้าง ขาดสวัสดิการในการทำงาน แรงงานกลุ่มนี้พร้อมที่จะออกไปทำงานใหม่ทันทีเมื่อมีโอกาสได้งานที่มั่นคงมากกว่า

ตาราง 2 จำนวน ร้อยละของสมาชิกที่มีงานทำจำแนกตามระยะเวลาทำงานต่อปีและพันธะการทำงาน (N=1,240)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เวลาทำงานเดือน / ปี		
1 - 3	8	0.64
4 - 6	8	0.64
7 - 9	262	21.13
10 - 12	962	77.59
รวม	1,240	100.00
พันธะการทำงาน		
ถาวร	873	70.40
ชั่วคราว	212	17.40
ไม่แน่นอน	155	12.50
รวม	1,240	100.00

การเปลี่ยนงานของแรงงานในภาคเกษตรกรรมมีสาเหตุมาจากรายได้ต่ำ ส่วนแรงงานในภาคบริการ ภาคอุตสาหกรรมเปลี่ยนงานเพราะสวัสดิการไม่ดี เป็นงานที่ไม่สะดวกในการปฏิบัติศาสนกิจ ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหานี้ การหาตลาดรองรับสินค้าเกษตรเพื่อรักษาระดับราคาและเสถียรภาพของรายได้ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องทำไปพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาชีพในภาคเกษตรกรรมให้เน้นการปลูกพืชเศรษฐกิจหลายชนิดแทนการปลูกพืชเดี่ยว ขณะที่ยัง

ในภาคอุตสาหกรรมก็ต้องจัดหาสวัสดิการให้กับกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือด้วย รวมทั้งจะต้องจัดหาสถานที่สำหรับการประกอบศาสนกิจให้สะดวกขึ้น

แรงงานที่ทำงานนอกชุมชนส่วนใหญ่ทำงานภาคบริการและภาคอุตสาหกรรม แต่แรงงานกลุ่มนี้ซึ่งเป็นแรงงานส่วนเกินจากภาคการเกษตรที่มีทักษะฝีมือต่ำจึงได้รับรายได้และสวัสดิการไม่ดี ดังนั้นถ้าต้องการส่งเสริมให้แรงงานออกทำงานนอกชุมชนก็ต้องพัฒนาทักษะฝีมือก่อน แต่อย่างไรก็ตามแรงงานที่

ทำงานนอกชุมชนเกิดจากสาเหตุไม่มีงานในชุมชน ขาดปัจจัยการผลิต รายได้ต่ำ ดังนั้นถ้ามีการปรับปรุงพัฒนาอาชีพเดิมและหาตลาดรองรับสินค้าจากภาคเกษตรกรรม แรงงานที่ทำงานนอกชุมชนก็จะลดลง เพราะในชุมชนมีงานให้ทำและมีรายได้เพียงพอสำหรับแรงงานและครอบครัว

งานในภาคบริการมีการขยายตัวในอัตราสูง แต่ส่วนใหญ่เป็นงานชั่วคราวที่ใช้ทักษะฝีมือต่ำซึ่งเกิดจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจในพื้นที่ทำให้ความต้องการแรงงานเพื่อเป็นผู้ช่วย ลูกมือ ราคาถูก เช่น คนรับใช้ พนักงานขาย กรรมการขนส่ง พนักงานในสถานเริงรมย์ ขยายตัวรวดเร็วในช่วงเศรษฐกิจเจริญเติบโต เมื่อเศรษฐกิจชะลอตัวความต้องการแรงงานกลุ่มนี้จะลดลงและเกิดปัญหาตามมาอีกเนื่องจากแรงงานกลุ่มนี้ไม่สามารถหางานอื่นทำได้ เพราะขาดทักษะ ส่วนอาชีพภาคบริการที่ใช้ทักษะสูงมีการสร้างงานไม่มากในพื้นที่

งานในภาคอุตสาหกรรมมีเพียงอุตสาหกรรมประมงเท่านั้นที่ขยายตัวสูง แต่กิจการส่วนหนึ่งต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากน่านน้ำต่างประเทศและน่านน้ำสากล ดังนั้นถ้าเกิดการขาดแคลนวัตถุดิบเพราะทรัพยากรลดลงหรือต่างประเทศมีความสามารถทำการประมงได้เองก็จะทำให้เกิดปัญหาการว่างงานของแรงงานในอุตสาหกรรมประมงและกิจการที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกันอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องกับการเกษตรก็ขยายตัวต่ำทั้งที่สามารถขยายการผลิตได้อีกเพราะเป็นกิจการที่จะเพิ่มมูลค่า รักษาเสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตรและเพิ่มการจ้างงาน

ในพื้นที่ อย่างไรก็ตามการส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องก็ควรปรับโครงสร้างการผลิตทางด้านการเกษตรให้มีการผลิตพืชเศรษฐกิจหลายชนิดแทนการผลิตพืชชนิดเดียวเพื่อมีวัตถุดิบเพียงพอในอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรกรรมมีรายได้ที่มีเสถียรภาพมากขึ้น

3. สภาพการว่างงาน อัตราการว่างงานในชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่ากับร้อยละ 4.62 ดังตารางที่ 3 ซึ่งสูงกว่าอัตราการว่างงานระดับประเทศที่มีเพียงร้อยละ 2.60 (ธนาคารกรุงเทพ, 2539 : 38) เพราะอาชีพที่มีการขยายตัวสูง เช่น ลูกเรือประมง พนักงานสถานเริงรมย์ พนักงานห้องอาหาร เสริมสวย เป็นอาชีพที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวมุสลิมเพราะบางอาชีพขัดกับหลักการศาสนา บางอาชีพไม่สะดวกต่อการปฏิบัติศาสนกิจ ส่วนอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวมุสลิม เช่น เกษตรกร มีการหดตัวของตลาดแรงงาน นอกจากนั้นในกลุ่มที่มีงานทำก็มีการทำงานต่ำกว่าระดับ การว่างงานแอบแฝงและการว่างงานตามฤดูกาลอยู่ด้วย

ดังนั้นการแก้ปัญหาจะต้องดำเนินการพร้อมกันทั้งในส่วนของผู้ที่ว่างงานและกลุ่มที่ทำงานต่ำกว่าระดับ ว่างงานแอบแฝง ว่างงานตามฤดูกาล ทั้งนี้เพื่อให้การแก้ปัญหาการว่างงานได้ผลอย่างจริงจัง โดยจะต้องพัฒนาทักษะฝีมือของแรงงานส่วนเกินจากภาคเกษตรกรรมให้สามารถเข้าทำงานในภาคบริการและภาคอุตสาหกรรมได้ ส่วนงานในภาคเกษตรกรรมก็จะต้องมีการจัดหาตลาดรองรับผลผลิตเพื่อป้องกันปัญหาราคาสินค้าตกต่ำซึ่งจะทำให้รายได้ไม่มีเสถียร-

ภาพ รวมทั้งจะต้องจัดหาปัจจัยการผลิตให้เพียงพอ เพื่อให้แรงงานได้มีงานทำตลอดปี ขณะเดียวกันงานที่สร้างขึ้นจะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวมุสลิมและสถานที่ทำงานก็จะต้องมีบรรยากาศที่เหมาะสมกับการประกอบศาสนกิจ นอกจากนี้การสร้างงานใหม่ในพื้นที่ควรขยายกิจกรรมออกสู่ชนบทให้มากกว่าในเขตเมืองเพื่อป้องกันปัญหาการย้ายถิ่นเข้าหางานทำในเขตเมือง โดยเฉพาะชุมชนประมงที่มีอัตราการว่างงานสูง เพราะการลดลงของทรัพยากรสัตว์น้ำชายฝั่ง รวมทั้งจะต้องจัดหาสาธารณูปโภค การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาการคมนาคม การกระจายการถือครองทรัพย์สิน เพื่อให้แรงงานมีปัจจัยการผลิตเป็นของตนเองซึ่งจะทำให้สามารถสร้างงานขึ้นได้ในชุมชนและสามารถนำผลผลิตไปจำหน่ายได้สะดวก

การสร้างงานควรให้ความสำคัญกับสตรีโสด หย่าร้างหรือเป็นหม้ายมากขึ้น โดยจะต้องพัฒนาทักษะฝีมือและจัดบรรยากาศให้สามารถทำงานได้มาก

ขึ้น เพราะแรงงานสตรีมุสลิมมีเงื่อนไขในการทำงานมากกว่าผู้ชายเนื่องจากการทำงานนอกบ้านของสตรีจะต้องแต่งกายมิดชิดและไม่ปะปนกับผู้ชายในการทำงาน นอกจากนี้การสร้างงานควรให้ความสำคัญกับกลุ่มอายุต่ำกว่า 25 ปี ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา ดังตารางที่ 3

อย่างไรก็ตามภาวะการว่างงานซึ่งพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของผู้ที่ว่างงานในแต่ละครัวเรือนในพื้นที่เมื่อจำแนกตามตัวแปรประเภทของเมือง ลักษณะของชนบท ระยะห่างจากเมือง ขนาดของชุมชน ลักษณะการคมนาคม การส่งเสริมอาชีพ การมีหน่วยงานพัฒนา การมีสาธารณูปโภคและลักษณะพิเศษของท้องถิ่นพบว่าไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 4 ซึ่งหมายถึงการว่างงานปรากฏอยู่ทั่วไปในอัตราใกล้เคียงกันและไม่ได้เกิดจากความแตกต่างทางด้านกายภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 3 จำนวน ร้อยละของสมาชิกที่มีงานทำและว่างงานจำแนกตามตัวแปรต่างๆ (N = 1,300)

ตัวแปร	สมาชิกที่มีงานทำ		สมาชิกที่ว่างงาน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รวม	1,240	95.38	60	4.62	1300	100.00
เพศ						
ชาย	722	96.01	30	3.99	752	100.00
หญิง	518	94.53	30	5.47	548	100.00
สถานภาพสมรส						
โสด	322	88.22	43	11.78	365	100.00
สมรส	876	98.43	14	1.57	890	100.00
หม้าย	32	94.12	2	5.88	34	100.00
หย่า	7	87.50	1	12.50	8	100.00
แยกกันอยู่	3	100.00	0	00.00	3	100.00
อายุ (ปี)						
13 - 15	21	91.30	2	8.70	23	100.00
16 - 20	110	87.30	16	12.70	126	100.00
21 - 25	234	90.34	25	9.66	259	100.00
26 - 30	192	96.48	7	3.52	199	100.00
31 - 35	130	97.02	4	2.98	134	100.00
36 - 40	191	98.96	2	1.04	193	100.00
41 - 45	117	99.15	1	0.85	118	100.00
46 - 50	101	100.00	0	0.00	101	100.00
51 - 55	74	97.37	2	2.63	76	100.00
56 - 60	70	98.59	1	1.41	71	100.00

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบภาวะการว่างงาน จำแนกตามตัวแปรด้านต่าง ๆ

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	DF	SS	MS	F Ratio	F Prob																																																																																					
ประเภทเมือง	ระหว่างกลุ่ม	2	0.1046	0.0523	0.5337	0.5883																																																																																					
	ภายในกลุ่ม	90	8.8201	0.0980			ลักษณะของชนบท	ระหว่างกลุ่ม	2	0.1839	0.0919	0.6582	0.5183	ภายในกลุ่ม	404	56.4255	0.1397	ระยะห่างจากเมือง	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4187	0.2094	1.5053	0.2232	ภายในกลุ่ม	404	56.1906	0.1391	ขนาดของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.0012	0.0006	0.0043	0.9957	ภายในกลุ่ม	404	56.6081	0.1401	การคมนาคม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.7990	0.2663	1.9189	0.1259	ภายในกลุ่ม	402	55.7946	0.1388	การส่งเสริมอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.2865	0.1432	1.0274	0.3589	ภายในกลุ่ม	404	56.3229	0.1394	หน่วยงานพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4936	0.2468	1.7731	0.1711	ภายในกลุ่ม	403	56.1000	0.1392	สาธารณูปโภค	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4230	0.2115	1.5207	0.2198	ภายในกลุ่ม	404	56.1864	0.1391	ลักษณะพิเศษของท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	0.6466	0.1617	1.2327	0.2960	ภายในกลุ่ม
ลักษณะของชนบท	ระหว่างกลุ่ม	2	0.1839	0.0919	0.6582	0.5183																																																																																					
	ภายในกลุ่ม	404	56.4255	0.1397			ระยะห่างจากเมือง	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4187	0.2094	1.5053	0.2232	ภายในกลุ่ม	404	56.1906	0.1391	ขนาดของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.0012	0.0006	0.0043	0.9957	ภายในกลุ่ม	404	56.6081	0.1401	การคมนาคม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.7990	0.2663	1.9189	0.1259	ภายในกลุ่ม	402	55.7946	0.1388	การส่งเสริมอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.2865	0.1432	1.0274	0.3589	ภายในกลุ่ม	404	56.3229	0.1394	หน่วยงานพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4936	0.2468	1.7731	0.1711	ภายในกลุ่ม	403	56.1000	0.1392	สาธารณูปโภค	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4230	0.2115	1.5207	0.2198	ภายในกลุ่ม	404	56.1864	0.1391	ลักษณะพิเศษของท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	0.6466	0.1617	1.2327	0.2960	ภายในกลุ่ม	495	64.9114	0.1311								
ระยะห่างจากเมือง	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4187	0.2094	1.5053	0.2232																																																																																					
	ภายในกลุ่ม	404	56.1906	0.1391			ขนาดของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.0012	0.0006	0.0043	0.9957	ภายในกลุ่ม	404	56.6081	0.1401	การคมนาคม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.7990	0.2663	1.9189	0.1259	ภายในกลุ่ม	402	55.7946	0.1388	การส่งเสริมอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.2865	0.1432	1.0274	0.3589	ภายในกลุ่ม	404	56.3229	0.1394	หน่วยงานพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4936	0.2468	1.7731	0.1711	ภายในกลุ่ม	403	56.1000	0.1392	สาธารณูปโภค	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4230	0.2115	1.5207	0.2198	ภายในกลุ่ม	404	56.1864	0.1391	ลักษณะพิเศษของท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	0.6466	0.1617	1.2327	0.2960	ภายในกลุ่ม	495	64.9114	0.1311																			
ขนาดของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.0012	0.0006	0.0043	0.9957																																																																																					
	ภายในกลุ่ม	404	56.6081	0.1401			การคมนาคม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.7990	0.2663	1.9189	0.1259	ภายในกลุ่ม	402	55.7946	0.1388	การส่งเสริมอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.2865	0.1432	1.0274	0.3589	ภายในกลุ่ม	404	56.3229	0.1394	หน่วยงานพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4936	0.2468	1.7731	0.1711	ภายในกลุ่ม	403	56.1000	0.1392	สาธารณูปโภค	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4230	0.2115	1.5207	0.2198	ภายในกลุ่ม	404	56.1864	0.1391	ลักษณะพิเศษของท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	0.6466	0.1617	1.2327	0.2960	ภายในกลุ่ม	495	64.9114	0.1311																														
การคมนาคม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.7990	0.2663	1.9189	0.1259																																																																																					
	ภายในกลุ่ม	402	55.7946	0.1388			การส่งเสริมอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.2865	0.1432	1.0274	0.3589	ภายในกลุ่ม	404	56.3229	0.1394	หน่วยงานพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4936	0.2468	1.7731	0.1711	ภายในกลุ่ม	403	56.1000	0.1392	สาธารณูปโภค	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4230	0.2115	1.5207	0.2198	ภายในกลุ่ม	404	56.1864	0.1391	ลักษณะพิเศษของท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	0.6466	0.1617	1.2327	0.2960	ภายในกลุ่ม	495	64.9114	0.1311																																									
การส่งเสริมอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.2865	0.1432	1.0274	0.3589																																																																																					
	ภายในกลุ่ม	404	56.3229	0.1394			หน่วยงานพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4936	0.2468	1.7731	0.1711	ภายในกลุ่ม	403	56.1000	0.1392	สาธารณูปโภค	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4230	0.2115	1.5207	0.2198	ภายในกลุ่ม	404	56.1864	0.1391	ลักษณะพิเศษของท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	0.6466	0.1617	1.2327	0.2960	ภายในกลุ่ม	495	64.9114	0.1311																																																				
หน่วยงานพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4936	0.2468	1.7731	0.1711																																																																																					
	ภายในกลุ่ม	403	56.1000	0.1392			สาธารณูปโภค	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4230	0.2115	1.5207	0.2198	ภายในกลุ่ม	404	56.1864	0.1391	ลักษณะพิเศษของท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	0.6466	0.1617	1.2327	0.2960	ภายในกลุ่ม	495	64.9114	0.1311																																																															
สาธารณูปโภค	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4230	0.2115	1.5207	0.2198																																																																																					
	ภายในกลุ่ม	404	56.1864	0.1391			ลักษณะพิเศษของท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	0.6466	0.1617	1.2327	0.2960	ภายในกลุ่ม	495	64.9114	0.1311																																																																										
ลักษณะพิเศษของท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	0.6466	0.1617	1.2327	0.2960																																																																																					
	ภายในกลุ่ม	495	64.9114	0.1311																																																																																							

4. สาเหตุการว่างงาน งานในชุมชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานในภาคการเกษตรเกิดการว่างงานเพราะรายได้ต่ำ ขาดปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะพื้นที่เพาะปลูกและขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ดังตารางที่ 5 ประกอบกับราคาผลผลิตไม่มีเสถียรภาพทำให้แรงงานมีรายได้ต่ำ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการผลิตพืชเศรษฐกิจหลายชนิดพร้อม ๆ กับการหาตลาดรองรับผลผลิตให้มากขึ้นเพื่อเป็นการรักษาระดับราคาและเสถียรภาพของรายได้ ขณะเดียวกันจะต้องจัดหาปัจจัยการผลิตให้เพียงพอ โดยเฉพาะน้ำเพื่อการเกษตรและจัดหาอาชีพเสริมให้เกษตรกรทำในช่วงว่างจากฤดูการเกษตรก็จะเป็นการลดปัญหาการว่างงานในภาคเกษตรกรรมได้ส่วนหนึ่ง

ส่วนงานนอกชุมชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานนอกภาคการเกษตรเกิดการว่างงานเพราะแรงงานขาดทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ ตำแหน่งงานที่มีไม่ตรงกับทักษะของแรงงานในพื้นที่ ดังตารางที่ 5 ประกอบกับแรงงานส่วนหนึ่งเป็นแรงงานส่วนเกินจากภาคเกษตรกรรมที่ยังไม่มีนิสัยการทำงานบริการ จึงทำให้แหล่งงานไม่ต้องการและหาผู้รับรองเข้าทำงานไม่ได้ ดังนั้นหน่วยงานทางด้านแรงงานจะต้องมีการประชา-

ลัมพันธ์บทบาทให้มากขึ้นเพราะบางครั้งมีตำแหน่งงานว่างอยู่แต่ผู้ที่ว่างงานไม่รู้เพราะไม่มีแหล่งข้อมูล หน่วยงานด้านแรงงานก็ควรให้ความสนใจในการจัดหาหรือพัฒนาฝีมือแรงงานให้มากขึ้นและจะต้องจัดฝึกอบรมพัฒนาทักษะแรงงาน ให้สามารถทำงานในภาคบริการได้และการส่งเสริมกิจการต่าง ๆ ในพื้นที่จะต้องส่งเสริมกิจการที่พร้อมจะรับแรงงานในพื้นที่ก่อนรวมทั้งตำแหน่งงานต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวมุสลิม ส่วนสาเหตุที่ไม่ได้ทำงานต่างประเทศเนื่องจากไม่สะดวกในการเดินทาง ขาดผู้แนะนำรับรอง ทั้งนี้เพราะการเดินทางไปทำงานต่างประเทศมีขั้นตอนยุ่งยากทั้งในเรื่องระเบียบ กฎหมายและการเดินทางจึงต้องหาผู้แนะนำฝากงาน แต่ทำได้ยากเพราะผู้ฝากงานจะต้องเป็นผู้ที่รู้จักทั้ง 2 ฝ่าย ส่วนการเดินทางไปหางานทำเองหรือให้ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงหาให้จะได้งานที่ไม่มั่นคง เพราะส่วนใหญ่ทำงานในลักษณะที่ผิดกฎหมาย ดังตารางที่ 6 รวมทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือในการจัดหางานต่างประเทศ โดยเฉพาะงานในประเทศมาเลเซียหรือการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานก่อนไปทำงานเพื่อป้องกันปัญหาถูกกดค่าจ้าง

ตาราง 5 จำนวน ร้อยละของสมาชิกว่างงานจำแนกตามสาเหตุที่ไม่ทำงานนอกชุมชน (N = 54)

สาเหตุการว่างงาน	ในชุมชน		นอกชุมชน		ต่างประเทศ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่ำ	36	66.70	11	20.40	1	1.90
ขัดกับหลักศาสนา	3	5.60	5	9.30	1	1.90
ไม่สะดวกในการปฏิบัติศาสนกิจ	3	5.60	10	18.50	6	11.10
ขาดทักษะการทำงาน	13	24.10	21	38.90	17	31.50
ไม่สะดวกในการเดินทาง	1	1.90	13	24.10	32	59.30
ไม่สะดวกในการอยู่นอกบ้าน	8	14.80	17	31.50	17	31.50
ไม่มีคนแนะนำ รับรอง	15	27.80	30	55.60	32	59.30
ไม่มีปัจจัยการผลิต	21	38.90	10	18.50	2	3.70
แหล่งงานไม่ต้องการ	9	16.70	12	22.20	4	7.40
ธุรกิจที่เคยทำเลิกกิจการ	3	5.60	5	9.30	3	5.60
สังคมไม่ยอมรับ	4	7.40	3	5.60	1	1.90
ปัญหาอื่นๆ	7	13.00	4	7.00	3	5.60

ตาราง 6 จำนวน ร้อยละของสมาชิกที่มีงานทำจำแนกตามลักษณะการเดินทางไปทำงานต่างประเทศ

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการเดินทางไปทำงานต่างประเทศ		
ใช้ใบผ่านแดน	44	48.89
ใช้วีซ่าทำงาน	43	47.78
ไม่ทราบ	3	3.33
รวม	90	100.00

5. ปัญหาที่เกิดจากการกระทำของผู้ที่ว่างงาน จากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์พบว่า ผู้ว่างงานส่วนใหญ่อยู่ว่างเปล่า ประกอบกับขาดความรู้ด้านศาสนาที่สั่งสอนให้มุสลิมทุกคนทำงานเพื่อหารายได้เลี้ยงชีวิต จึงเกิดการชักจูงกันเสพยาเสพติด การลักขโมยและอาชญากรรม การแก้ปัญหานี้จะต้องมีการสร้างงาน การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาฝีมือแรงงานและให้ความรู้ด้านศาสนาแก่ผู้ว่างงานไปพร้อมๆ กันด้วย

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการงานอาชีพในชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่รู้วัตถุประสงค์ของการทำงานว่า "การทำงานเป็นการปฏิบัติศาสนกิจอย่างหนึ่ง" การเลือกอาชีพจึงไม่ได้ใช้เกณฑ์รายได้อย่างเดียว แต่จะใช้เกณฑ์ศาสนาอนุมัติและความสะดวกในการปฏิบัติศาสนกิจด้วย ดังตารางที่ 7 อาชีพบริการหลาย ๆ อาชีพ ประชาชนจึงไม่ยอมรับ เช่น นักร้อง นักแสดง พนักงานสถานเริงรมย์ พนักงานห้องอาหาร ลูกเรือประมง ช่างเสริมสวย พนักงานสถาบันการเงิน/ธนาคาร ทั้งที่เป็นอาชีพที่มีรายได้สูงและการขยายตัวก็

สูงตามอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของพื้นที่ เพราะขัดกับหลักการศาสนาและไม่สะดวกต่อการปฏิบัติศาสนกิจ จากสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้อัตราการว่างงานสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ เพราะผู้ที่ว่างงานนอกจากจะใช้เกณฑ์รายได้แล้วยังใช้เกณฑ์ศาสนาอนุมัติและสะดวกต่อการปฏิบัติศาสนกิจด้วย ซึ่งพื้นที่อื่น ๆ จะใช้เกณฑ์รายได้เป็นหลักเพียงอย่างเดียว นั่นก็คือผู้ที่ว่างงานจะใช้เกณฑ์รายได้เป็นหลักในการหางานดังตารางที่ 5 แต่เมื่อได้งานทำแล้วก็จะพิจารณาถึงความสอดคล้องกับหลักการศาสนาและความสะดวกในการปฏิบัติศาสนกิจ ถ้างานนั้นมีรายได้ดีและสอดคล้องกับหลักการศาสนาและสะดวกในการปฏิบัติศาสนกิจแล้วก็จะทำงานนั้น แต่ถ้างานนั้นมีรายได้สูงแต่ไม่สอดคล้องกับหลักการศาสนาและไม่สะดวกต่อการปฏิบัติศาสนกิจก็จะไม่ทำงานนั้น ดังนั้นการสร้างงานในพื้นที่ก็จะต้องพิจารณาประเด็นนี้ด้วยพร้อม ๆ กับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาฝีมือแรงงานให้สูงขึ้นเพื่อจะได้ทำงานที่มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

ตาราง 7 จำนวน ร้อยละกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเกณฑ์ในการทำงาน

เกณฑ์ในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ความสะดวกในการปฏิบัติศาสนกิจ	263	52.60
ศาสนาอนุมัติ	127	25.40
รายได้	68	13.60
ค่านิยมของสังคม	17	3.40
การเดินทางไปทำงาน	16	3.20
รวม	500	100.00

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การสร้างงานเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของพื้นที่ ควรพิจารณาตำแหน่งงานที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม เพื่อเป็นการสร้างโอกาสการมีงานทำให้กับแรงงานในพื้นที่ได้มากขึ้น โดยเฉพาะงานในภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ ขณะเดียวกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็จะต้องมีการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ให้สามารถทำงานที่สร้างขึ้นในพื้นที่ได้ ซึ่งอาจจะทำได้โดยการฝึกอบรมของแหล่งงาน ส่วนราชการหรือการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

2. การสร้างอาชีพเสริมสำหรับแรงงานในภาคเกษตรกรรมในช่วงที่ว่างจากเกษตรกรรมเพื่อลดปัญหาการว่างงานตามฤดูกาล และการปรับโครงสร้างการผลิตให้มีการปลูกพืชหลายชนิดแทนการปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดเดียวซึ่งจะช่วยลดปัญหาการว่างงานแบบแฝง การทำงานต่ำกว่าระดับซึ่งเป็นวิธีการรักษาเสถียรภาพของรายได้ของแรงงานในภาคเกษตรกรรม และเป็นการป้องกันปัญหาการย้ายถิ่นออกหางานทำนอกชุมชนของแรงงานภาคเกษตรกรรม ขณะเดียวกันก็ต้องหาตลาดรองรับผลผลิตจากภาคเกษตรกรรม เพื่อเป็นการยกระดับราคาสินค้าและรักษาเสถียรภาพของรายได้ของแรงงานในภาคเกษตรกรรมด้วย

3. การแก้ปัญหาการว่างงานในพื้นที่ นอกจากจะดำเนินการโดยการสร้างงานที่เหมาะสมตามหลักการศาสนาอิสลามและการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้สามารถทำงานที่สร้างขึ้นได้แล้ว ควรจะมีการสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการทำงานให้เกิดขึ้นกับแรงงาน เนื่องจากตามหลักการศาสนาอิสลามถือว่า "การทำงานเป็นการปฏิบัติศาสนกิจอย่าง

หนึ่ง" ถ้ามุสลิมทุกคนเข้าใจเรื่องนี้ ก็จะแสวงหากำไรโดยไม่เลือกเฉพาะงานที่มีรายได้สูงเป็นหลักเพียงอย่างเดียว และเมื่อได้งานทำก็จะมีควมรับผิดชอบต่องานที่ทำมากขึ้นทำงาน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อแรงงานและผู้ประกอบการและเป็นการลดอัตราการว่างงานได้อีกแนวทางหนึ่ง

4. การจัดการศึกษา การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน แรงงานที่จบการศึกษาในระดับสูงมีอัตราการว่างงานมากกว่าแรงงานที่จบการศึกษาในระดับต่ำ ซึ่งเป็นผลมาจากการเลือกงาน ขณะเดียวกันก็เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน การขยายโอกาสทางการศึกษาที่ผ่านมาเป็นนโยบายการแก้ปัญหาการว่างงานชั่วคราวเพื่อไปเป็นผู้ว่างงานในอนาคต ประกอบกับกิจการใหม่ ๆ ที่มีตำแหน่งงานสำหรับแรงงานระดับกลางและระดับสูงไม่กระจายสู่พื้นที่ ขณะเดียวกันแรงงานที่จบการศึกษาระดับสูงในพื้นที่ก็ไม่สะดวกในการออกทำงานนอกชุมชน ดังนั้นการแก้ปัญหานี้ก็ควรดำเนินการพร้อมๆ กันทั้ง 2 ส่วน คือจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและเพิ่มการสร้างงานในพื้นที่เพื่อเป็นการลดปัญหาการว่างงานสำหรับผู้ทำงานนอกชุมชนไม่ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในกรอบกว้าง ๆ ครอบคลุมหลายประเด็น ผลการศึกษาจึงไม่สามารถเจาะลึกลงในรายละเอียดบางประเด็นที่จำเป็นต้องการแก้ปัญหาเรื่องการเมืองการมีงานทำและการว่างงานได้

เต็มที ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยในประเด็นอื่นๆ ต่อไป เช่น

1. การศึกษาเรื่อง เสถียรภาพของรายได้กับการมีงานทำในภาคเกษตรกรรม เนื่องจากอัตราส่วนแรงงานในภาคเกษตรกรรมลดลงเพราะรายได้ต่ำ แต่การไปทำงานในภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการก็มีรายได้ใกล้เคียงกับงานในเกษตรกรรมเพียงแต่เป็นงานที่มีความแน่นอนในเรื่องรายได้ ทั้งนี้เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้กับการมีงานทำ ความมั่นคงในการทำงาน ความต้องการงานใหม่ที่รายได้มีเสถียรภาพ
2. การศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจใน

หลักการศาสนากับการมีงานทำ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าผู้ที่มีการศึกษาทางด้านศาสนาสูงมีอัตราการว่างงานสูงกว่าผู้มีการศึกษาด้านศาสนาต่ำ ทั้งนี้หลักการศาสนาสอนให้มุสลิมทุกคนทำงานและถือว่าการทำงานเป็นการปฏิบัติศาสนกิจอย่างหนึ่งของมุสลิม

3. การศึกษาเรื่อง สภาพการทำงานนอกชุมชนของแรงงานไร้ทักษะฝีมือ เนื่องจากงานนอกชุมชนเป็นงานในภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ ซึ่งต้องการแรงงานที่มีทักษะฝีมือสูง แต่แรงงานส่วนเกินจากภาคเกษตรกรรมขาดทักษะฝีมือจึงต้องไปทำงานในสภาพที่ไม่เหมาะสม รายได้ต่ำ ขาดสวัสดิการ

บรรณานุกรม

- จำนงค์ สมประสงค์ และประดิษฐ์ ชาสมบัติ. 2519. *เศรษฐศาสตร์แรงงาน*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ณรงค์ชัย อัครเศรณี และคณะ. 2526. *การทำงานของกิจการนอกฟาร์มในชนบทไทย*. กรุงเทพฯ : บริษัทจัด-
การอุตสาหกรรม.
- ธนาคารกรุงเทพ. 2539. "สถิติเศรษฐกิจ," *วารสารเศรษฐกิจ*, 28(พฤศจิกายน), 38.
- นิพนธ์ พัวพงศกร และนิตยา ภัสสรศิริ. 2527. *ทรัพยากรมนุษย์และการจ้างงานในชนบท*. กรุงเทพฯ :
สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. กองแผนงานและโครงการ. 2528. *สภาพเศรษฐกิจสังคม
จังหวัด ชายแดนภาคใต้และประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไข*. ยะลา : ศูนย์อำนวยการบริหาร
จังหวัดชายแดนภาคใต้.
- สมเกียรติ วันทะนะ. 2525. *วิวัฒนาการชนชั้นแรงงานไทย : เค้าโครงประวัติศาสตร์แรงงานครบรอบสอง
ร้อยปี*. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (เอกสารอัดสำเนา)
- อภิชัย พันธเสน และจิราภรณ์ อุ้นเกษม. ม.ป.ป. *คำแรงต่ำ ความหมายและแนวโน้มในอนาคต*.
กรุงเทพฯ : มาสเตอร์เพรส.
- Rahman, Afzal-ur. 1980. *Economics Doctrines of Islam*. V.1. Lahore : Islamic Publication.